

## บทคัดย่อ

T 148493

ชื่อภาคนิพนธ์	:	การประเมินผลการดำเนินงานโครงการฟื้นฟูทะเลไทย ด้านการจัดสร้างแหล่งอาศัยสัตว์ทะเล (ปะการังเทียม) : ศึกษาเฉพาะกรณีตำบลปะเสยะวอ อำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี
ชื่อผู้เขียน	:	นายพลศักดิ์ พรหมนุชาธิป
ชื่อปริญญา	:	ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม)
ปีการศึกษา	:	2545

การศึกษาเรื่อง "การประเมินผลการดำเนินงานโครงการฟื้นฟูทะเลไทย ด้านการจัดสร้างแหล่งอาศัยสัตว์ทะเล (ปะการังเทียม) : ศึกษาเฉพาะกรณี ตำบลปะเสยะวอ อำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี" มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ประเมินผลการดำเนินงานโครงการฟื้นฟูทะเลไทย ด้านการจัดสร้างแหล่งอาศัยสัตว์ทะเล (ปะการังเทียม) จังหวัดปัตตานี 2) ประเมินผลกระทบจากการดำเนินงานตามโครงการฟื้นฟูทะเลไทย ด้านการจัดสร้างแหล่งอาศัยสัตว์ทะเล (ปะการังเทียม) จังหวัดปัตตานี 3) ศึกษาปัญหาและอุปสรรคการดำเนินงานตามโครงการฟื้นฟูทะเลไทย ด้านการจัดสร้างแหล่งอาศัยสัตว์ทะเล (ปะการังเทียม) จังหวัดปัตตานี ผู้เขียนเลือกใช้ตัวแบบการประเมินผลเชิงระบบมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษา ทำการสำรวจข้อมูลจากชาวประมงชายฝั่งในพื้นที่ตำบลปะเสยะวอ อำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี โดยวิธีการสุ่มหลายขั้นตอน (Multi-Stage Sampling) เก็บข้อมูลจากแบบสอบถามได้ จำนวน 140 ชุด คิดเป็นร้อยละ 78.1 การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสูงสุด และค่าต่ำสุด

### ผลการศึกษารูปได้ดังนี้

1. ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล พบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดเป็นเพศชาย ร้อยละ 100.0 ประมาณ 1 ใน 3 อยู่ในช่วงอายุ 41-50 ปี ร้อยละ 34.3 เกือบทั้งหมดนับถือศาสนาอิสลาม ร้อยละ 99.3 การศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษา ร้อยละ 87.9 รายได้เฉลี่ย/เดือนต่ำกว่า 10,000 บาท ร้อยละ 97.9 และมีสมาชิกในครอบครัวจำนวน 3-5 คน ร้อยละ 71.4
2. การประเมินผลการดำเนินงานโครงการ พบว่า ด้านกระบวนการเป็นด้านที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยต่ำที่สุด ข้อที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ เจ้าหน้าที่ประมงมีการติดตามผลของโครงการ

## T 148493

อย่างต่อเนื่อง และการมีส่วนร่วมเข้าไปตรวจสอบการจัดทำปะการังเทียม สำหรับด้านที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านผลการดำเนินงาน ในเรื่องของการพัฒนาแหล่งประมงชายฝั่ง และการอนุรักษ์ทรัพยากรสัตว์น้ำ โดยข้อที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุด คือ ปะการังเทียมที่วางสามารถเป็นแหล่งเพาะพันธุ์สัตว์ทะเล ปะการังเทียมที่วางสามารถเป็นแหล่งอาศัยของสัตว์ทะเล และปะการังเทียมที่วางมีส่วนทำให้จำนวนชนิดของสัตว์และพืชทะเลเพิ่มขึ้น สำหรับด้านปัจจัยนำเข้าในภาพรวมนั้น ข้อที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ จำนวนปะการังเทียม 750 ชุด ที่นำมาวางนั้นมีความเหมาะสม และจำนวนเงินงบประมาณที่จัดสรรตามโครงการมีพอเพียง

3. ผลกระทบจากการดำเนินงานโครงการ พบว่า กลุ่มตัวอย่างประเมินในระดับสูง โดยข้อที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุด คือ โครงการนี้ทำให้ปริมาณสัตว์ทะเลตามบริเวณชายฝั่งมีจำนวนเพิ่มขึ้น ทำให้ชาวประมงหันกลับมาทำอาชีพประมงพื้นบ้านมากขึ้น ส่วนข้อที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยต่ำที่สุดนั้น คือ โครงการนี้มีส่วนช่วยให้ท่านส่งเสริมบุตรให้มีการศึกษาสูงขึ้น

### 4. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษา

#### 4.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) กรมประมง ควรประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการกำหนดมาตรการในการป้องกันการทำลายแนวปะการัง รวมไปถึงบทลงโทษที่เหมาะสมสำหรับผู้กระทำความผิดในลักษณะของการจับปลาผิดวิธี เช่น การจับสัตว์น้ำวัยอ่อน

2) กรมประมง ควรสนับสนุนให้มีการติดตามประเมินผลการดำเนินงานโครงการอย่างต่อเนื่อง ทั้งระยะสั้นและระยะยาว รวมทั้งกำหนดแนวทางในการฟื้นฟู บำรุงรักษา หรือสร้างทดแทน เพื่อให้ผลการดำเนินงานเป็นไปอย่างต่อเนื่อง

3) กรมประมง ควรขยายผลการดำเนินงานการจัดสร้างแหล่งอาศัยสัตว์ทะเล (ปะการังเทียม) ไปยังพื้นที่ที่เหมาะสมและควรได้รับการพัฒนา

#### 4.2 ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1) การดำเนินงานโครงการในแต่ละขั้นตอน ควรเน้นเรื่องความร่วมมือของผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ไม่ว่าจะเป็นเจ้าหน้าที่จากกรมประมง ชาวประมงพื้นบ้าน หน่วยงานบริหารส่วนท้องถิ่น รวมไปถึงองค์กรภาคเอกชนต่าง ๆ

2) ควรพัฒนาระบบการสื่อสารข้อมูล ระหว่างเจ้าหน้าที่ของกรมประมง กับชาวประมงพื้นบ้าน และผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย เพื่อก่อให้เกิดความเข้าใจอันดีและนำไปสู่การมีส่วนร่วมในการดูแลและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ร่วมกัน เช่น การประชาสัมพันธ์โครงการเคลื่อนที่ การชี้แจงทำความเข้าใจ การให้ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติทางทะเล เป็นต้น

#### 4.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาค้างต่อไป

1) ทำการศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติทางทะเล ของกลุ่มชาวประมงพื้นบ้าน

2) ทำการศึกษาเชิงคุณภาพ เกี่ยวกับค่านิยมในการเลือกใช้เครื่องมือในการจับปลา ของกลุ่มชาวประมงพื้นบ้าน

## **TE 148493**

The study was aimed at 1) evaluating the operational performance of the project on Thai sea rehabilitation for building a marine life habitat (artificial corals), Pattani Province, 2) finding out the impact from the operation of the project, and 3) identifying the operational problems and obstacles. The systematic evaluation model was chosen to determine the framework of the study. A survey was conducted to elicit the data from fishermen in Tambon Paseyawar, Saiburi District, Pattani Province, selected by multi-stage sampling. A questionnaire was employed to collect the data. The total of 140 copies or 78.1% were returned. The descriptive statistics for data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation, minimum value and maximum value.

The findings were summarized below.

1. Personal backgrounds. All the subjects under the study were male (100.0%). About one-third were 41-50 years old (34.3%). Nearly all of them were Muslims (99.3%). They finished primary school (87.9%). Their average monthly income was below 10,000 baht (97.9%). They had 3-5 members in the family (71.4%).

2. When the operational performance of the project was evaluated, it was found that the work process received the lowest mean. The items that got the lowest mean were that the officials from the Fishery Department followed up the project outcome continuously and that local fishermen participated in examining artificial corals. The

highest mean was the operational outcome, particularly the development of coastal fishing sources and conservation of marine life resources. The items that got the highest mean were that the artificial corals placed in the sea could be a breeding place for sea animals, that they could be a living place for sea animals, and that they could help increase the number of plants and animals in the sea. Concerning the inputs, the items that got the lowest mean were that the 750 sets of artificial corals placed in the sea were of appropriate quantity and that the allocated budget was adequate.

3. Concerning the impact of the project, the respondents thought that the impact was great. The item that got the highest mean was that the project could help increase the number of sea animals along the coast; thus mere people teamed to the fishing occupation. The item that received the lowest mean was that the project could enable them to have enough money to support their children to further the studies.

#### 4. Recommendations of the studies.

##### 4.1 Policy implications

1) The Fishery Department should cooperate with agencies concerned in setting measures to prevent the destruction of coral reefs and imposing appropriate penalty to wrong-doers who catch fish in a destructive way, e.g. catching baby sea animals.

2) The Fishery Department should support the following up and evaluation of the project continuously in a short run and in a long run. It should also determine some way to revitalize and maintain coral reefs so that the operation can be carried out continuously.

3) The Fishery Department should extend the project of building a habitat for sea animals (artificial corals) to other areas.

##### 4.2 Operational implications

1) In every step of project implementation, emphasis should be on participation from all the parties concerned – officials from the Fishery Department, local fishermen, local administrative organizations, including private organizations.

2) The communication system among officials from the Fishery Department, local fishermen and all the parties concerned should be developed to create a good understanding, which will lead to their participation in solving problems together. For example, there should be a mobile public relations project to give a knowledge of natural marine resource conservation.

##### 4.3 Implications for further research

1) Research should be conducted on local fishermen's participation in natural marine resource conservation.

2) Qualitative research should be conducted on the value held by local fishermen in selecting fishing tools.